

مرکز مجاز امام صادق علیه السلام

المنطق

تقسیمات الفاظ

جلسه 15

استاد فرخی

تقسیمات الفاظ:

الفاظ را می توان از سه جهت گوناگون تقسیم بندی نمود. در تقسیم نخست مقسم ، لفظ واحد و در تقسیم دوم لفظ متعدد و در تقسیم سوم ، لفظ با قطع نظر از وحدت و تعدد آن است.

تقسیم نخست: لفظ واحد در رابطه با معنایش بر پنج دسته است.

۱-مختص: و آن لفظی است که فقط یک معنا دارد. مانند: انسان

۲-مشترک: و آن لفظی است که دو یا چند معنی دارد. و برای هر یک به طور جداگانه وضع شده

است. و تناسبی بین معنای لحاظ نشده است. مانند: عین

۳-منقول: و آن لفظی است که چند معنا دارد و برای همه ی آنها وضع شده است. و بین وضع ها تقدم

و تأخر بوده و تناسب بین معانی لحاظ شده است. مانند: صلوة ؛ حج

۴-مرتجل: مرتجل مانند منقول است با این تفاوت که در مرتجل تناسب بین معانی لحاظ نشده است.

مانند: بیشتر نام های شخصی

۵-حقیقت و مجاز: و آن لفظی است که در چند معنا استعمال می شود اما تنها برای یک معنا وضع

شده است. و استعمالش در دیگر معنای به سبب پیوند و تناسب آن مهانی با معنای موضوع له است.

استعمال لفظ در معنای مجازی در صورتی صحیح است که همراه با قرینه ای باشد که نشان دهد که اولاً

معنای موضوع له مراد نیست و ثانیاً کدامین معنا از معنای مجازی مراد است. مانند: رایت اسدا یرمی